

школи : МОН України. Київ, 2016. 40 с. 7

3. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : Іншомовна галузь. Іноземна мова (розроблена під керівництвом О.Я. Савченко) : наказ МОН України від 21.03.2018 № 268. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Горошкіна Олена,

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу профільного навчання
Інституту педагогіки НАПН України
olenagoroshkina@gmail.com
м. Київ, Україна

В українському освітньому просторі відбувається реалізація компетентнісного підходу, що задекларовано у стратегічних документах. Співробітниками Інституту педагогіки НАПН України розроблено концепції компетентнісно орієнтованого навчання математики (О. Глобін, М. Бурда, О. Вашуленко, Т. Хмара), географії (за загальною редакцією О. Топузова та О. Надтоки), іноземних мов (В. Редько, Т. Полонська, О. Пасічник, Н. Басай), української мови (Н. Голуб, О. Горошкіна) та ін. Значна частина дисертацій також присвячена розв'язанню певних аспектів порушеної проблеми. Індекс активності обговорення феномену компетентнісного підходу на конференціях різного рівня високий. У результаті запропоновано значну кількість визначень ключового поняття «компетентність» та видів компетентностей. Разом з тим, ознайомлення зі змістом матеріалів, підготовлених учителями-предметниками й оприлюднених в інтернетній мережі, засвідчує, що в освітній практиці панує термінологійна плутанина, серед назв компетентностей трапляються, крім визначених документами, ще й «авторські», як соціальна, полікультурна, продуктивної творчої діяльності тощо. Така ситуація не забезпечує системності у формуванні ключових і предметних компетентностей учнів, заважає скоординувати дії вчителів-предметників.

Наукові розвідки здебільшого присвячені формуванню окремих компетентностей (комунікативної, мовленнєвої, граматичної, полікультурної, соціокультурної, інформаційної тощо), а відтак мають сегментарний характер, дотепер немає цілісного дослідження, що розкривало б механізми комплексного формування ключових і предметної

компетентностей учнів. Розв'язати завдання компетентнісного підходу зможе лише компетентний учитель, який сам володіє всіма означеними компетентностями й має науково обґрунтований та експериментально перевірений інструментарій для успішного їх формування в учнів. Однак, як свідчить практика, знань, здобутих у ЗВО, учителям-практикам не вистачає, до того ж система методичної підготовки майбутніх учителів значною мірою зберігає традиційні ознаки. Це зумовлює необхідність уведення до методик вищої освіти відомостей, що ознайомлюють студентів із концептуальними засадами компетентнісного підходу, основними його поняттями: «компетенція», «компетентність», «предметна компетентність», «ключові компетентності» тощо.

Оскільки сучасний освітній процес помітно психологізувався, набуває особливої значущості розроблення психодідактичних засад формування компетентностей суб'єктів освітнього процесу. Зміна мети й завдань шкільного навчання зумовлює зміщення акцентів із розвитку пізнавальних здібностей учнів на створення умов, що забезпечать розвиток у них не тільки пізнавальних здібностей, а й особистісних якостей, ціннісних орієнтацій.

Останнім часом поширилася хибна думка про те, що компетентнісний підхід не передбачає здобування ґрунтовних знань учнями для повноцінного й комфортного існування особистості в соціумі. Вважаємо, що це зумовлено звуженим тлумаченням поняття «знання», семантичне наповнення якого означає розуміння, зберігання в пам'яті певної навчальної інформації. Така ситуація потребує чіткого розмежування понять «знати» і пам'ятати». Академічний тлумачний словник української мови подає таке тлумачення дієслова «знати»: мати певні чи спеціальні знання в якійсь галузі, бути обізнаним із чим-небудь, розбиратися в чомусь. Дієслово «пам'ятати» потрактовано в такий спосіб: зберігати в пам'яті, не забувати [1]. Аналіз наукових студій спонукає до такого висновку: компетентнісний підхід передбачає здобування суб'єктами освітнього процесу знань, що є інструментом у визначенні векторів власної діяльності, самореалізації особистості, засобом здобування нових відомостей.

Завдання науковців полягає в тому, щоб швидко реагувати на виклики часу, допомогти вчителям усвідомити, що головне не предмет, якого вони навчають, а вплив цього предмета на формування особистості учня, розробити для вчителів дієвий методичний інструментарій задля досягнення мети й завдань шкільної освіти.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>